

T.C. s-a impus cu controversatul decor pentru Domnișoara Nastasia, considerat totuși, până la urmă, „un model de tratare picturală”, cu calități care „nu sînt prea dese în teatrul nostru” (P. Comarnescu). „Decorativizarea”, pentru care va opta consecvent (refuzînd ceea ce numește „decorarea” spațiului scenic), se obține după o atență documentare, este fondată pe o multiformă cultură, pentru ca, în faza căutărilor finale și a elaborării specifice, tot ce aparține informației iconografice să se „sublimeze” (după o exactă apreciere a lui D. Solomon), să se „epureze” în cîteva linii de forță, în cîteva traiectorii compoziționale fundamentale — evidențiate, uneori, de modul de dispunere și asamblare a practicabilelor —, în cîteva culori, aplicate pe mari suprafețe, cu o rezonanță afectivă prestabilită, fixînd un „climat” cromatic, emoțional ori psihologic. Rezolvată în epure decorative, căutînd definitoriul ușor lizibil, scenografia sa se precizează tot mai mult ca una „semantică”, de implicare multiplă (Crin Tădorescu), susținînd „cotidianul” dar și neobișnuitul, „firescul”, dar și imaginarul unor acțiuni fizice sau „ritualizarea” narației scenice, totdeauna cu sesizabil substrat metaforic. T.C. se pronunță pentru o „volumetrie semnificativă”, în care sensul organizării spațiale, semnificația culorilor și elementelor figurative — emblematice, exponențiale, reprezentative — se descoperă progresiv, în evoluția spectacolului. Prețuînd — așa cum a scris — „intuiția topologică și dematerializarea elementelor scenice”, decoriurile sale au fost preocupate constant să esențializeze existențe dramatice.

Ion CAZABAN

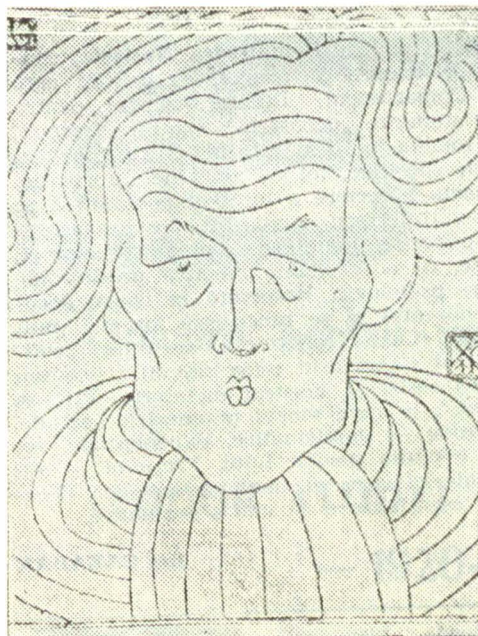
VICTOR ION POPA

— 1895 - 1946 —

Romancier, nuvelist, dramaturg și poet, traducător și publicist, grafician și caricaturist, sociolog și arhitect-constructor, eminent pedagog și om de teatru complet, prezență marcantă a vieții cultural-artistice interbelice. Debutază, ca director de scenă, cu *Micul Eyolf* de Henrik Ibsen (premiera: 18 oct. 1924), la Teatrul Popular din București, unde reușește ca, în decursul unei stagiuni (1925—1926), să ridice nivelul artistic al acestui teatru și să organizeze, pentru prima oară la noi, reprezentații permanente pentru copii, cu texte adecvate, interpretate de actori profesioniști. După o scurtă trecere pe la Teatrul Național din Craiova (*Henric al IV-lea* și *Așa e, dacă vi se pare* de L. Pirandello, *Un erou* de N. Kirîțescu, *Morco-*

veață de Jules Renard, *Școala femeilor* de Molière ș.a. — stagiunea 1926—1927), este numit director de scenă al Teatrului Național din Cernăuți (1 ian. 1927), iar de la 22 oct. 1927 devine conducătorul acestei instituții. Îndrumînd un ansamblu de actori tineri (Jules Cazaban, Gr. Vasiliu-Bîrlie, Tudor Călin, Ovid Brădescu, Nicolae Sireteanu, Silvia Fulda, N.N. Matei ș.a.), promovează un repertoriu de calitate în montări realist-poetice, cu influențe ale curentelor artistice din epocă, atent adecvate la datele spiritualității noastre. Cîteva spectacole reprezentative din perioada cernăuțeană (1926—1929): *Daria* de Lucian Blaga, *Învierea*, dramatizare după romanul lui Lev Tolstoi, *Pygmalion* și *Androcle și leul* de G. B. Shaw, *Amfora* de L. Pirandello, *Unchiul Vanea* de A. P. Cehov, *Colportaj* de Georg Kaiser, *O noapte furtunoasă* și *Conul Leonida față cu reacțiunea* de I. L. Caragiale, *Răzvan și Vidra* de B. P. Hasdeu, *Neamul Șoimăreștilor* de M. Sadoveanu și *M. Sorbul*, *Omul cu mîrtoaga* de G. Ciprian, *Azlul*

Scenă din Tache, Ianke și Cadir

Victor Ion Popa: Autoportret

de noapte de M. Gorki, *Omul care a văzut moartea* de V. Eftimiu, *Clopotul scufundat* de G. Hauptmann, *Povești de iarnă* de Shakespeare, *Oedip-rege* de Sofocle ș.a. În vara anului 1927, prezintă mari spectacole în aer liber cu *Jedermann* de Hugo von Hofmannsthal și *Apus de soare* de Delavrancea, ultimul în fața zidurilor minăstirii Putna. Tot la Cernăuți organizează un teatru de păpuși, matinee regulate pentru copii, spectacole speciale pentru muncitori, funcționari, ostași etc. Inaugurează activitatea teatrului *Maria Ventura*, cu *Lupii de aramă* de Adrian Maniu (premiera: 14 sept. 1929), și răspunde, până în 1932, de destinele artistice ale acestui teatru, orientat cu precădere către dramaturgia modernă. Între 1932—1938 se dedică scrisului, criticii teatrale, teatrului radiofonic (al cărui principal inițiator a fost) și se ocupă de alcătuirea unor programe de lucru și de organizarea unor acțiuni practice în vederea răspândirii teatrului în mediul sătesc și în rindul copiilor. Pentru uzul mișcării de amatori întocmește mai multe caiete de regie și un *Mic îndreptar de teatru* (apărut postum). Din 1938 și până în 1944 conduce teatrul „Muncă și voie bună” („Muncă și lumină”), teatru care, prin modul de alcătuire a repertoriului și prin calitatea spectacolelor prezentate cu regularitate în întreaga țară, a constituit o veritabilă instituție culturală de masă. În regia lui V.I.P. s-au reprezentat: *Volpone* de Stefan Zweig după Ben Jonson, *Cvadratura cercului* de V. Kataev, *Plutos* de Aristofan, *Doctor fără voie* de Molière, *Arvinte* și *Pepelea* de V. Alexandri, *Muscata din fereastră*, *Deșteaptă pămîntului* și *Acord familial* de V.I. Popa, *Soacra și nora* și *Slugă la doi stăpîni* de C. Goldoni, *Doamna ministru* de B. Nușci, *D-ale carnavalului* de I. L. Caragiale, *Blana de blber* de G. Hauptmann, *Militarul fanfaron* de Plaut, *Nu se știe niciodată* de G.B. Shaw, *Fără taină* nu-l iubire de Lope de Vega ș.a. La teatrul „Muncă și lumină” au debutat, sau au fost îndrumați la începutul carierei lor artistice: Radu Beligan, Irina Răchițeanu, Toma Dimitriu, Fory Etterle, Ion Manta, Maria Sandu, Geo Barton, Marcel Enescu, Raluca Zamfirescu, Nineta Gusti, Aurel Rogalski ș.a.m. De la 31 martie 1944, V.I.P. este titularizat profesor la clasa de dramă, comedie și regie scenică a Conservatorului de Muzică și Artă Dramatică din București, iar începînd cu 1 dec. 1944 este angajat ca director de scenă al Teatrului Național din București. În concepția sa, teatrul are complexe îndatoriri cultural-educative și instructive, drept pentru care literatura dramatică originală trebuie permanent încurajată și susținută prin spectacole valoroase, unde să se regăsească un mod de interpretare specific național.

VICTOR PETROVICI